

РЕЙ БРЕДЪРИ ЗАВИНАГИ И ЗЕМЯТА

Превод от английски: Александър Хрусанов, 1983

chitanka.info

След като в продължение на седемдесет години писа разкази, които не се публикуваха, мистър Хенри Уилям Филд една нощ стана в единадесет и тридесет и изгори десет милиона думи. Той отнесе ръкописите си на долния етаж в тъмния стар дом и ги хвърли в пещта.

— Това е всичко — рече си той и като мислеше за загубеното творчество и прахосания си живот, отново легна. — Грешката ми беше, че въобще се опитах да си представя света през 2257 година. Ракетите, атомните чудеса, пътешествията до планетите и двойните слънца. Никой не може да го направи. Кой ли не се е опитал. Всичките ни съвременни автори се провалиха.

„Космическото пространство беше прекалено голямо за тях, ракетите — твърде бързи, а атомната наука се развиваше много бързо“, помисли си той. Но макар да се проваляха, другите автори ги публикуваха, докато той с подканящото към леност богатство бе използвал годините на живота си за нищо.

След цял час подобни чувства Филд отиде в библиотеката и запали зелената настолна лампа. От недокоснатата през последните петдесет години сбирка избра напосоки една книга. Беше пожълтяла и се бе втвърдила от тривековната си възраст, но той я разтвори и четеше жадно, докато настъпи утрото...

В девет часа сутринта Хенри Уилям Филд излезе със залитане от библиотеката, повика прислугата, обади се по телефонизията на адвокати, учени, литератори.

— Елате веднага! — викаше им той.

До пладне дванадесетина души се бяха събрали в кабинета, където Хенри Уилям Филд седеше с неприличен вид, небръснат, обзет от лека треска и някакво радостно чувство, на границите на истерия. В крехките си ръце стискаше дебела книга и се заливаше от смях, ако някой му кажеше „добър ден“.

— Тук виждате една книга — започна той накрая, като им я показа, — написана от великан, човек, роден в Ашвил през 1900 година. Отдавна се е превърнал в прах, написал е четири огромни романа. Бил е като ураган. Вдигал е планини и е събирал бурните ветрове. Оставил цял сандък с ръкописи, когато на петнадесети септември 1938 година в болницата „Джон Хопкинс“ в град Балтимор починал от пневмония — древна и ужасна болест.

Всички погледнаха книгата.

„Погледни към дома, ангелче“.

Той извади още три. „За времето и реката“, „Паяжината и скалата“, „Не можеш отново да се върнеш у дома“.

— От Томас Улф — уведоми ги старият човек. — От три века лежи студен в земята на Северна Каролина.

— Нима ни повикахте само за да видим четири книги, написани от отдавна умрял човек? — запротестираха приятелите му.

— За друго! Повиках ви, защото съм убеден, че Том Улф е човекът, необходимият човек, който да пише за космическото пространство, времето, огромни обекти като мъглявини, галактически войни, метеори и планети — всичките мрачни неща, които е обичал и описал на хартия, са били такива. Той е бил роден преди времето си. Нуждаел се е от действително огромни неща, с които да си играе, но не ги е намерил на Земята. Би трябвало да се роди днес, а не преди сто хиляди утрини.

— Опасявам се, че сте малко закъснял — обади се професор Болтън.

— Не възнамерявам да закъснявам! — срязва го старият човек. — Няма да се оставя действителността да ми попречи. Вие, професоре, правите експерименти с пътуване във времето. Очаквам да завършите вашата машина, колкото е възможно по-скоро. Ето ви един чек, попълнете го сам. Ако ви трябват повече пари, искайте. Нали вече сте пътували във времето?

— Да, няколко години назад, но когато се говори за векове...

— Ще превърнем годините във векове! Вие другите — той ги огледа с блеснал, възбуден поглед — ще работите с Болтън. Трябва да ми доведете Том Улф.

— Какво! — всички се отдръпнаха от него.

— Да — продължи той. — Това е планът. Трябва да ми доведете Том Улф. Ще си сътрудничим с него, за да опишем полета от Земята до Марс, както сам той би могъл да го предаде!

Оставиха го в библиотеката му, при книгите, да прелиства страниците им и да си кима с глава.

— Да. Господи, да, Том е човекът, Том е точният човек за това.

Месеците минаваха бавно. Дните сякаш с нежелание изпадаха от календара, а седмиците се провлачваха, докато мистър Хенри Уилям Филд започна да крещи безмълвно.

В края на четвъртия месец една нощ мистър Филд се събуди. Звънеше телефонизорът. Той протегна ръка в тъмнината.

— Да?

— Обажда се професор Болтън.

— Кажете, Болтън?

— Тръгвам след един час — заяви гласът.

— Тръгвате ли? За къде тръгвате? Не можете да ни напуснете!

— Моля ви, мистър Филд, искам да кажа, че тръгвам.

— Наистина тръгвате?

— До един час.

— За 1938 година? Петнадесети септември?

— Да!

— Сигурен ли сте, че датата е точна? Че ще пристигнете, преди да умре? Проверете добре! Господи, най-добре ще е да сте там един час преди смъртта му, не мислите ли така?

— Два часа. На връщане ще спрем в Бермуда, ще заемем десет дни от свободно плаващия континуум, ще го инжектирам, ще го натъпча с витамини, ще го оставя да се попече и поплува, да се излекува.

— Толкова съм възбуден, че не мога да държа слушалката. Пожелавам ви успех, Болтън. Доведете го здрав и читав!

— Благодаря ви, сър. Довиждане.

Връзката се прекъсна.

Мистър Хенри Уилям Филд лежеше сред тиктакащата нощ. Мислеше за Том Улф като за починал брат, който трябваше да се извади непокътнат изпод студения скулптиран камък, да се възвърне към кръвта, огъня и разговорите. Потръпваше всеки път, когато помисляше как Болтън се носи из времето към други календари и дни, носейки лекарства, за да лекува плътта и душата.

„Том — помисли той с хладината на полузаспал стар човек, призоваващ любимото си, отдавна загубено дете, — Том, къде си сега? Ела, ние ще ти помогнем, трябва да дойдеш, нуждаем се от теб. Не мога да го свърша сам, Том, никой от нас тук няма да успее. Така че, щом аз не съм в състояние да го направя, най-добре ще е да ти помогна ти да го изпълниш. Ти можеш да си играеш с ракетите като с ашици, Том, и да хванеш в шепата си звездите като скъпоценни камъни. Всичко, за което е копнеело сърцето ти, е тук. Ще ти харесат буйните

огньовете и пътешествието, Том, то сякаш е създадено за теб. Ние днес сме бедна авторска папач, всичките съм ги чел, Том, и те не са като теб. Ровил съм се в купища от произведенията им и никога не се докосва до космоса, Том; за това си ни необходим ти! Изпълни желанието на един старец, защото господ ми е свидетел, че целия си живот съм чакал аз или някой друг да напише велика книга за звездите, но чаках напразно. Така че, където и да си тази нощ, Том Улф, издигни се нагоре. Става въпрос за онази книга, която си се канил да напишеш. Доброто произведение, за което критиците писалите се е зараждало у теб, когато си престанал да дишаш. Сега ще имаш възможност, да го напишеш ли, Том? Ще ни послушаш ли и ще дойдеш ли при нас през времето, ще го направиш ли, тази нощи ще бъдеш ли тук на сутринта, когато се събудя? Ще го направим ли, Том?“

Клепачите му се склопиха над треската и въпросите. Езикът му замря в заспалата уста.

Часовникът удари четири пъти.

Събудил се сред белия хлад на утрото, той усети как се изпълва с възбуда. Не искаше дори да мигне от страх да не би онова, което го очакваше някъде в къщата, да се втурне, да затръшне вратата и да изчезне завинаги. Ръцете притиснаха слабите му гърди.

Някъде далеч... се разнесоха стъпки...

Няколко врати се отвориха и затвориха. Двама мъже влязоха в спалнята.

Филд чу дишането им. Стъпките им придобиха самоличност. Първите бяха като на паяк — малки и размерени, на Болтън. Вторите принадлежаха на едър мъж, голям, тежък човек.

— Том? — викна старият Филд.

— Да — отвърна някакъв глас накрая.

Том Улф разпра шевовете на въображението му, както огромно дете разпаря подплатата на твърде малка дреха.

— Том Улф, позволи ми да те погледам! — Филд го повтори десетина пъти, докато ставаше непохватно от леглото и трепереше сякаш в треска. — Вдигнете завесите, за бога, искам да го видя! Том Улф, това ти ли си?

Том Улф погледна надолу от високото си едро тяло с големи ръце, за да пази с тях равновесие в този непознат свят. То огледа стаята и стария човек, а устните му потръпваха.

— Ти си същият, какъвто те описват, Том!

Томас Улф се разсмя, а смехът му бе огромен, защото вероятно си мислеше, че е луд, или че сънува кошмар. Приблужи се до стареца и го докосна, погледна професор Болтън, после заопипва ръцете и краката си, поизкашля се и докосна челото си.

— Нямам температура — заяви той. — Вече не съм болен.

— Разбира се, Том.

— Каква нощ — рече Том Улф. — Не беше леко. Мислех, че съм по-болен от всеки друг. Усещах сякаш плувам и си мислех, че това е от треската. Усещах, че пътувам и мислех, че умирам. Дойде някакъв човек. Помислих, че това е божи пратеник. Хвана ме за ръцете. Замириса ми на електричество. Излетях нагоре, видях под себе си някакъв град. Стори ми се, че съм пристигнал. Казах си: „Това е небесният град, а там са портите!“ Изтръпнал съм от главата до петите като човек, оставен да замръзне в снега. Трябва да се смея и да върша нещо, защото в противен случай ще сметна, че съм полудял. Вие нали не сте господ бог? Не ми приличате на него.

Старецът се изсмя.

— Не, не, Том, не съм господ, но изпълнявам ролята му. Казвам се Филд. — Той отново се изсмя. — Господи, чувате ли как говоря? Казах го, сякаш трябва да знаеш кой е Филд. Филд финансиста, Том, поклони се, целуни ми ръка. Аз съм Хенри Филд. Харесвам творчество ти. Аз те доведох тук. Ела.

Старецът се приближи до огромния кристален прозорец.

— Да, сър.

— Фойерверките готови ли са?

— Да.

— Не са онова, за което си мислиш. Не е празник, Том. Поне в обичайния смисъл. Сега всеки ден е празник. Човекът обяви, че се е освободил от Земята. Отхвърлихме гравитацията. Революцията отдавна успя. Онази зелена ракета отива на Марс. Червеният огън е от ракетата за Венера. А виждаш ли жълтия и синия? Всичките са от ракети!

Томас Улф се загледа като огромно дете, попаднало сред празничните блясъци и експлозии на фойерверките.

— Коя година е сега?

— Годината на ракетата. Погледни там. — Старият човек докосна няколко цветя, които разцъфнаха под пръстите му. Цветовете бяха като бял и син огън. Те горяха и изпуснаха искри от студените си дълги листчета. Цветовете бяха широки шестдесет сантиметра и имаха цвета на есенна луна. — Лунни цветя — осведоми го старецът. — От обратната страна на Луната. — Той ги погали и те изпуснаха сребърен дъжд от искри. — Годината на ракетата. Добро заглавие за теб, Том. Затова те доведохме тук, нуждаем се от теб. Ти си единственият човек, който може да докосне Слънцето, без да се превърне в пепел. Искаме да си поиграеш със Слънцето, Том, със звездите и с всичко, което видиш по време на пътуването ти до Марс.

— До Марс? — Томас Улф се наведе, сграбчи ръката на стареца и се вгледа изпитателно в лицето му.

— Тази вечер. Тръгваш в шест часа.

Старият човек вдигна във въздуха един розов билет и зачака Том да се сети да го вземе.

Беше пет часа следобед.

— Разбира се, разбира се, напълно оценявам онова, което сте направил — извика Томас Улф.

— Седни, Том. Престани да се разхождаш.

— Позволете ми да довърша, мистър Филд, трябва да ви го кажа.

— Вече часове спорим — рече изтощен мистър Филд.

Бяха разговаряли на закуска, продължиха по време на обяда и след това, преминаха през десетина стаи, използваха десетки аргументи, потиха се, става им студено и отново се потиха.

— Всичко се свежда до това — каза накрая Томас Улф. — Аз не мога да остана тук, мистър Филд. Трябва да се върна. Това време не е мое. Няmate право да се намесвате...

— Но аз...

— Бях потънал дълбоко в работа над най-доброто ми произведение, а вие ме измъкнахте три века напред. Мистър Филд, моля ви, повикайте професор Болтън. Нека ме вкара в неговата машина, каквато и да е тя, и да ме върне в 1938 година, законното ми място и време. Само за това ви моля.

— Но не искаш ли да видиш Марс?

— С цялото си сърце. Но зная, че това не е за мен. Ще разстрои цялата ми писателска дейност. Когато се върна у дома, ще разполагам с нещо огромно, което не мога да поместя в произведенията си.

— Не разбираш, Том, нищо не разбираш.

— Разбирам, че сте егоист.

— Егоист? Да — отвърна старият човек. — Егоист съм за себе си и за другите.

— Искам да се върна у дома.

— Послушай ме, Том.

— Повикайте Болтън.

— Том, не исках да ти го кажа. Мислех, че няма да се наложи, че няма да е необходимо. Но не ми оставяш друг избор.

Дясната ръка на стария човек посегна към закритата стена, отдръпна завесата, откри огромен бял екран и набра няколко цифри. Екранът засвети в ярки цветове, стаята се затъмни и пред очите им се появи някакво гробище.

— Какво правите? — попита Улф, като пристъпи напред и се взря в екрана.

— Никак не ми харесва — промърмори старият. — Погледни.

Гробището се къпеше в налудничава следобедна светлина, светлината на лятото. От екрана се разнесе миризмата на лятна пръст, гранит и на близкия поток. От дърветата се обади някаква птичка. Сред надгробните камъни се полюшваха червени и жълти цветя, небето се въртеше бавно, старият човек завъртя някакво копче за увеличаване на образа и в центъра на екрана нарасна, приближи се, уголеми се тъмна маса гранит, която запълни всичките им сетива; Том Улф се взря от притъмнената стая, прекара поглед по издълбаните в камъка думи — веднъж, два пъти, три пъти, задъха се и отново ги прочете, защото там беше написано неговото име:

ТОМАС УЛФ.

И датата на раждането и на смъртта му, а цветята и зелената папрат изпускаха сладникав аромат в студената стая.

- Изгасете го — рече той.
- Съжалявам, Том.
- Загасете го, загасете го! Не вярвам.
- Това е истината.

Екранът потъмня и цялата стая се превърна в среднощна гробница, изпълнена с последния лек дъх на цветя.

— Значи не съм се събудял повече — установи Томас Улф.

— Не. Починал си през септември 1938 година. Така че, разбираш. О, господи, каква ирония, също като в заглавията на книгите ти. Том, ти не можеш да се върнеш у дома.

— Не успях да довърша книгата си.

— Била е издадена от други, които са я обработили внимателно.

— Не съм завършил делото си. Не съм го завършил.

— Не се тревожи толкова, Том.

— Как да не се тревожа?

Старецът не запали осветлението. Не искаше да вижда Том.

— Седни, момчето ми. — Не последва отговор. — Том? — Никакъв отговор. — Седни, синко. Искаш ли да пиеш нещо? — В отговор се разнесе само печална въздишка.

— Господи — възкликна Том, — не е справедливо. Толкова нещо ми оставаше да свърша. Не е справедливо. — Той се разплака тихо.

— Недей — рече старият човек. Слушай. Послушай ме. Все още си жив, нали? Тук. Сега. Нали все още изпитваш различни неща?

Томас Улф изчака няколко мига и после отвърна:

— Да.

— Добре тогава. — Старецът продължи сред тъмнината. — Доведох те тук, Том, дадох ти още една възможност. Един допълнителен месец. Нима мислиш, че не ми е било мъчно за теб? Когато прочетох книгите ти и видях там надгробната ти плоча, измита от дъждовете и ветровете на три века, нима си въобразяваш, че не съм се ужасил от загубата на твоята дарба? Едва не умрях, Том. Изхарчих много пари, за да намеря път към тебе. Сега разполагаш с отсрочка, не много голяма, съвсем неголяма. Твърди го професор Болтън. Ако му провърви, ще успее да задържи каналите открити в продължение на осем седмици. Може да те остави тук само толкова, не повече. През това време, Том, ти трябва да напишеш книгата, за която си мечтал да сътвориш — не, не произведението, върху което си работил за тях,

синко, защото те са умрели и това не може да се промени. Не, този път ще бъде книга за нас, Том, за нас живите, книгата, която искаме ние. Произведение, което ще остане при нас, по-голямо и по-добро във всяко отношение от всичко, което си написал; кажи, че ще го направиш. Том, кажи, че за осем седмици ще забравиш надгробната плоча, болницата и ще започнеш да работиш за нас. Ще го сториш ли, Том?

Светлината бавно се засили. Томас Улф стоеше изправен до прозореца, гледаше навън, а лицето му беше уморено и бледо. Наблюдаваше ракетите в небето на ранната вечер.

— Предполагам, че не мога да осъзная какво сте направили за мен — каза той. — Дадохте ми малко повече време, а времето е нещо, което най-много обичам и от което се нуждая, онова, което съм мразил и срещу което винаги съм се борил. Мога да ви се отблагодаря само като направя каквото искате. — Той се поколеба. — А когато свърша?

— Ще те върнем в болницата през 1938 година, Том.

— Наложително ли е?

— Не можем да променим времето. Взели сме те на заем за пет минути. Ще те върнем в болничното ти легло пет минути, след като си го напуснал. По този начин няма нищо да разстроим. Всичко е пресметнато. Не можеш да ни промениш в бъдещето, като поживееш с нас, но ако откажеш да се върнеш, възможно е да измениш миналото, а с това и бъдещето, да го превърнеш в някакъв хаос.

— Осем седмици — промърмори Том.

— Осем седмици.

— Ракетата за Марс тръгва след един час?

— Да.

— Необходими са ми молив и хартия.

— Ето ги.

— Ще трябва да се приготвя. Довиждане, мистър Филд.

— Желая ти щастие, Том.

Шест часа. Слънцето залязва. Небето се превръща във вино. Голямата къща е тиха. Старецът трепери сред жегата, докато влиза професор Болтън.

— Болтън, как се чувства, как се държеше на ракетодрума, кажи ми?

— Какво чудовище е — усмихна се Болтън, — толкова е голям, че се наложи да ми приготвят специален скафандър! Трябваше да го видите как се разхождаше, повдигаше всичко, душеше като ловджийско куче, очите му оглеждаха всички, беше възбуден като десетгодишно момче!

— Господ да го благослови! Болтън, можеш ли да го задържиш толкова, колкото твърдиш?

Болтън се навъси.

— Знаете, че мястото му не е тук. Ако енергията ни се прекъсне, той ще излети като куршум в собственото си време. Уверявам ви, че ще направим всичко възможно да го задържим.

— Трябва, разбираш ли, не можем да го оставим да се върне, преди да е написал книгата. Трябва...

— Погледнете — прекъсна го Болтън. Той посочи към небето. В него летеше сребърна ракета.

— Той ли е? — попита старият човек.

— Това е Том Улф — отвърна Болтън. — Отлита за Марс.

— Подгони ги, Том, прати ги по дяволите! — викна старецът, като вдигна двете си ръце, свити в юмруци.

Гледаха как ракетата изчезна в небето.

Към полунощ разказът започна да тече.

Хенри Уилям Филд седеше в библиотеката си. Върху бюрото му бръмчеше машина. Тя повтаряше думи, които се пишеха някъде отвъд Луната. Дращеше ги с черен молив, точно копие на почерка на Том Улф, отдалечен на милион километри. Старият човек изчака да се наберат купчина листове, после ги грабна и зачете на глас в стаята, в която стояха и го слушаха Болтън и прислужника. Четеше думи за космоса, времето и пътешествието, за един голям човек и едно голямо пътешествие, какво става през продължителната полунощ сред студа на космическото пространство, как човек може да е изгладнял за всичко това и дори да иска повече. Четеше думи, изпълнени с огън, гръм и загадки.

Космосът е като октомври, пишеше Томас Улф. Разправяше за мрака му, за самотата и за толкова малкия човек сред тях. Вечният, безкраен октомври, беше едно от нещата, за които пишеше. А след това описваше ракетата, миризмата и осезанието на нейния метал, чувството за съдбовност и дивата възбуда, че най-после си оставил зад

себе си Земята, всички проблеми, цялата тъга и си тръгнал да търсиш по-голям проблем и по-голяма тъга. Прекрасна проза, в нея се разказваше всичко, което трябва за човека и малките му ракети сред самотата на космоса.

Старият човек чете, докато прегракна, после продължи Болтън, а след него други до късно през нощта, когато машината престана да изписва думи и те разбраха, че Том Улф си е легнал в ракетата на път за Марс, сигурно не спеше, лежеше буден като малко момче в нощта преди цирковото представление, без да вярва, че голямата черна шатра изпъстрена с диаманти, е вдигната и циркът е започнал представление с десет милиарда артисти по губещите се във висините възвеша и невидимия трапец на космоса.

— Е — въздъхна старият човек, като остави внимателно настрана последните листове от първата глава, — какво мислиш, Болтън?

— Добре е.

— По дяволите — викна Филд. — Прекрасно е! Прочети го отново, седни и го прочети, проклет да си!

Страниците продължиха да текат ден след ден, понякога в продължение на десет часа. Купчината жълти изписани листа нарасна за една седмица, за две стана невероятна, невъзможна за един месец.

— Слушай това! — извика старият човек и зачете. — А това! А тази глава и тази новела, която току-що завърши, Болтън, озаглавена „Космическата война“, цял роман за чувствата по време на война в космоса. Том е разговарял с различни хора, войници, офицери, ветерани на космическите полети. Всичко е събрано тук. Има една глава, озаглавена „Дългата полунощ“, друга за колонизацията на Марс, а тук има безценно описание на един марсианец!

— Мистър Филд — рече, след като се прокашля, Болтън.

— Не ме отвличай!

— Трябва да ви съобща нещо неприятно, сър.

Филд вдигна посивялата си глава.

— Какво? За времето ли става въпрос?

— Добре ще е да кажете на Улф да побърза. Връзката може да се разпадне по някое време през тази седмица — рече тихо Болтън.

— Ще ти дам всичко, всичко, ако я задържиш!

— Не става въпрос за пари, мистър Филд, а за физически закони. Ще направя всичко, което е по силите ми. Но добре ще е да го предупредите.

Старият човек се сви в креслото си.

— Не можеш да ми го отнемеш сега, когато е в разгара си. Трябва да видиш очерка, който изпрати преди час, разказите, скиците. Ето нещо за космическите приливи; друго за метеорите. Тук започва един разказ...

— Съжалявам.

— Ако го загубим сега, ще можем ли отново да го доведем?

— Ще ме е страх отново да си играя с времето.

Старият човек се смръзна.

— Тогава остава само едно. Уреди Улф да пише на машина или да диктува на някого, за да се пести време. Вместо да си играе с молив и хартия, по-добре да се възползува от някаква машина. Погрижи се!

Машината продължаваше да пише час след час през цялата нощ, на следващото утро и през деня. Старият човек от време на време само придремваше, стресваше се всеки път, когато машината се разтракваше, и космосът, пътешествието и съществуването достигаха до него през съзнанието на друг:

„... великите, изпъстрени със звезди полета на космоса...“

Машината спря.

— Продължавай, Том, покажи им! — Старият зачака. Иззвъня телефонът. Обаждаше се Болтън.

— Не можем да продължаваме, мистър Филд. До един час устройството за континуума ще абсолютизира.

— Направи нещо!

— Не мога.

Телетипът затрака. С изумление и ужас старият човек наблюдаваше как се оформят черните редове.

„... марсианските градове — гигантски и невероятни, многобройни като изхвърлените от огромна планина камъни в невъобразима лавина, скупчили се накрая в бляскави могили...“

— Том! — извика старият човек.

— Сега — каза Болтън по телефона.

— Том! — извика старият човек. Той разтърси телетипа.

— Няма смисъл — продължи гласът по телефона. — Отиде си. Изключвам машината на времето.

— Не! Остави я включена!

— Но...

— Чу ли ме? Остави я! Не сме сигурни, че си е отишъл.

— Няма го. Няма смисъл, прахосваме енергия.

— Прахосвай я!

Той затръшна слушалката на телефона. Обърна поглед към телетипа, към незавършеното изречение.

— Хайде, Том, не могат да се отърват толкова лесно от теб, няма да им позволиш, момчето ми, давай. Том, покажи им, че си велик, по-голям от времето и пространството или проклетите им машини. Ти си силен, Том, и имаш стоманена воля, не ги оставяй да те отпратят.

Чукна една буква на телетипа.

— Том! — изблея старият човек. — Ти си, нали? Можеш ли да продължиш да пишеш? Пиши, Том, продължавай, докато пишеш, не могат да те върнат обратно!

„Миризмите“ — напечата машината.

— Още, Том, още!

„Миризмите на“ изтрака машината.

— После?

„Марс“ написа машината и спря. Последва минута тишина. Машината премести хартията на нов ред и започна:

„Миризмите на Марс, студените аромати на вятъра, облачният прах и дъвен цветен прашец...“

— Том, още си жив!

В отговор през следващите десет часа в поредица от трескави изблици машината изплю шест глави от „Бягство пред бурята“.

— Днес стават шест седмици, Болтън, цели шест седмици. Том замина за Марс през астероидите. Погледни ръкописите. Десет хиляди думи на ден; пресилва се, не знае кога намира време да спи и дали въобще се храни. Не ме е грижа, а и него, той иска само да свърши всичко, защото знае, че разполага с малко време.

— Нищо не разбирам — заяви Болтън. — Енергията се прекъсна, защото се износиха релетата. Минаха три денонощия, преди да поправим и монтираме релетата, необходими да стабилизират времето,

а Улф остана. В това има някакъв личен фактор, не зная какъв, който не сме взели предвид. Улф живее тук, в настоящето време и, изглежда, че не може са се отпрати. Времето не е толкова гъвкаво, колкото си представяхме. Използували сме погрешен модел. То не е като ластик. А по-скоро прилича на осмоза; проникване на течност през мембрани от миналото към настоящето, но трябва да го върнем, не можем да го задържим, там ще остане празнина, нарушение. Сега единственото нещо, което го задържа тук, е собствената му личност, желанието му, неговата работа. Когато свърши, ще се върне толкова естествено, колкото е да се излее вода от чаша.

— Не ме интересуват причините; зная само, че Том завършва труда си. В него личи старият му огън и нещо ново, по-голямо — търсене на стойности, които надхвърлят времето и пространството. Написа разказ за една жена, останала на Земята, докато проклетите ракетни герои се носят из космоса; разказът е красив, обективен и умно написан; нарекъл го е „Денят на ракетата“. Представлява следобедна на една типична жена, която живее като прабабите си, животът ѝ не се различава много от начина, по който е живяла пещерната жена, но сред блясъка на науката и взривовите на космическите кораби. Истинско, достоверно е тънко изследване на нейните желания и неволи. Ето друг ръкопис, наречен „Индианците“, в който сравнява марсианските жители със земните индианци — унищожавани и отблъсквани. Пийни нещо, Болтън, пийни нещо!

Том Улф се върна на Земята в края на осмата седмица. Пристигна сред пламъци, както беше заминал, огромните му стъпки горяха през космоса, а в библиотеката на Хенри Уилям Филд се трупаха високи купове жълта хартия с изписани по тях черни редове; те трябваше да се разделят на шест тома, които се бяха изсипали през всичките тези дни, въпреки съзнанието, че пясъкът в часовника безмилостно изтича.

Том Улф се върна на Земята и застана в библиотеката на Хенри Уилям Филд, погледна огромното дело на сърцето и ръката си.

— Искаш ли да го прочетеш, Том? — попита го старият.

Той поклати голямата си глава, оправи черната си грива с ръка и отвърна:

— Не. Не се осмелявам да започна. Ако го направя, ще ми се прииска да го взема със себе си. А това е невъзможно, нали?

— Не, Том, не можеш да го вземеш.

— Независимо колко силно го желая?

— Не, така трябва да бъде. През онази година ти не си написал друго произведение, Том. Написаното тук трябва да остане тук, а онова там — принадлежи на миналото. Двете не могат да се докоснат.

— Разбирам — Том се отпусна в едно кресло с дълбока въздишка. — Уморен съм. Много съм уморен. Трудно беше, но славно. Какъв ден сме днес?

— Днес е петдесет и шестият ден.

— Последният?

Старият човек кимна и двамата замълчаха.

— Обратно в 1938 година в каменната гробница — рече Том Улф със затворени очи. — Не ми харесва. Не трябваше да го зная, ужасно е. — Гласът му замлъкна и той скри лице в ръцете си.

Вратата се отвори. Болтън влезе и застана зад креслото на Том Улф, като държеше в ръка малко шишенце.

— Какво е това? — попита старият човек.

— Изчезнал вирус. Пневмония. Много древен и много вирулентен — обясни Болтън. — Когато доведохме мистър Улф, естествено, трябваше да го излекувам. Беше изключително лесно при съвременната техника. Трябваше да е в подходящо състояние за работата, която му предстоеше, мистър Филд. Запазих тази култура от пневмония. Сега, когато се връща, се налага отново да го заразим с болестта.

— В противен случай?

Том Улф вдигна глава.

— Ако не, през 1938 година ще оздравее.

Том Улф стана от креслото.

— Искате да кажете, че ще оздравея, ще мога да ходя, да съм здрав и ще се изплъзна на гробарите?

— Точно така.

Том Улф се загледа в шишенцето, като едната му ръка потръпваше.

— Ами ако унищожа вируса и не ви позволя да ме заразите?

— Не е възможно!

— Но... само да предположим?

— Ще разрушите много неща.

— Какви?

— Развитието на живота, начина, по който са се сложили събитията, неща, които не могат да се променят. Не можете да нарушите порядъка. Само едно е сигурно — трябва да умрете и аз съм длъжен да се погрижа това да стане.

Улф погледна към вратата.

— Мога да избягам.

— Ние управляваме машината. Няма да излезете от къщата дори. Насила ще ви върна и инжектирам. Предвидих, че е възможно нещо подобно, когато настъпи времето; долу ме чакат петима мъже. Достатъчно е само да извикам — виждате, че е безсмислено. Така, сега е по-добре. Ето така.

Улф се бе върнал, гледаше стария човек, прозореца, огромната къща.

— Май трябва да се извиня. Не искам да умирам. Никак не ми се иска.

Старият човек се приближи към него и хвана ръката му.

— Мисли си така — получи два месеца повече от живота и написа още една книга, последната, прекрасна книга, мисли за това.

— Искам да ви благодаря за възможността — отвърна спокойно Томас Улф. — Благодаря ви и на двамата. Готов съм. — Той нави ръкава си. — Инжектирайте.

И докато Болтън се зае със спринцовката, със свободната си ръка Томас Улф написа два реда върху първата страница на ръкописа и продължи да говори:

— В една от старите ми книги има един пасаж — рече той и се смръщи, като се опитваше да си го припомни. — „... Кому принадлежи Земята? Желаям ли Земята? Защо се разхождаме по нея? Нужна ли ни е Земята, върху която никога не спираме? Комуто е нужна Земята, ще я притежава; той трябва да е върху нея, ще почива на малка площ, ще живее завинаги в една малка стая...“

Улф престана да си спомня.

— Ето последната ми книга — каза той и върху празен лист жълта хартия написа с огромни черни букви:

ЗАВИНАГИ И ЗЕМЯТА
от Томас Улф.

Сграбчи купчина от ръкописа и я притисна здраво към гърдите си.

— Искам да го взема със себе си. Също сякаш се разделям със сина си. — След това остави листата, после се ръкува със стария човек и прекоси стаята с бързи стъпки. Болтън вървеше след него, докато стигна вратата, където застана, озарен от следобедната светлина — огромен и величествен.

— Довиждане, довиждане! — извика той.

Вратата се затръшна. Том Улф си бе отишъл.

Намериха го да се разхожда безцелно из коридора на болницата.

— Мистър Улф!

— Какво?

— Мистър Улф, изплашихте ни, помислихме, че сте си отишъл!

— Да съм си отишъл?

— Къде бяхте?

— Къде? Къде? — той се остави да го отведат по среднощните коридори. — Къде? О, ако ви разправя, никога няма да ми повярвате.

— Ето леглото ви, не е трябвало въобще да ставате.

Дълбоко в бялото смъртно легло, което миришеше на чиста смърт, смърт, напоена с болнична миризма; леглото, което докосна и то го обви в дим и бял, колосан студ.

— Марс, Марс — прошепна едрият мъж късно през нощта. — Най-доброто ми произведение, прекрасното произведение, което предстои да бъде написано и отпечатано след три века...

— Уморен сте.

— Наистина ли мислите така? — измърмори Томас Улф. — Дали не е било сън? Възможно. Добър сън.

Дишането му спря. Томас Улф беше мъртъв.

Годините минават, а върху гроба на Томас Улф винаги има цветя. Но това не е необичайно, защото много хора отиват да се поклонят. Обаче цветя се появяват и през нощта. Сякаш падат от небето. Имат цвета на есенна луна, цветовете им са огромни, горят и изпускат студени сини искри. А когато повее утринният вятър, те се разпадат в сребърен дъжд. Том Улф е умрял отдавна, преди много, много години, но цветята продължават да се появяват...

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр. 39-41/1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.